

Lesley Griffiths AC/AM
Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

MA - P/LG/2876/19

Mike Hedges AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig
Cynulliad Cenedlaethol Cymru

12 Awst 2019

Annwyl Mike,

Diolch am adroddiad y Pwyllgor yn dilyn ei ymchwiliad i bolisïau a chynigion yn ymwneud â llygredd plastig a gwastraff deunydd pecynnu.

Mae'r argymhellion yn berthnasol i'n ddau bortffolio, ynghlwm fe welwch ymatebion iddynt.

Cofion,

Lesley Griffiths AC/AM
Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs

Hannah Blythyn AC/AM
Y Dirprwy Weinidog Tai a
Llywodraeth Leol

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Argymhelliad 1: Mae angen gwneud mwy o waith ymchwil i fynd i'r afael â bylchau mewn gwybodaeth mewn perthynas â nanoblastigau a microblastigau yn nyfroedd Cymru. Dylai Llywodraeth Cymru archwilio sut y gellir cefnogi ymchwil o'r fath, fel bod yr wybodaeth ddiweddaraf yn llywio ei hymyriadau polisi.

Derbyn

Mae sbwriel môr yn her fyd-eang y mae angen ymdrin â hi mewn partneriaeth ac ar raddfa fyd-eang. Mae microblastigau mewn dŵr yn deillio o dro i dro o gynhyrchion a deunyddiau gwastraff yn pydru, yn cynnwys sbwriel a adewir ar ein traethau ac ar y tir. Felly, rydym yn parhau i gymryd camau i leihau faint o blastig a gwastraff a geir yn nyfroedd Cymru. Yn 2017, sefydlwyd y Bartneriaeth Moroedd Glân gan Lywodraeth Cymru er mwyn datblygu a gweithredu Cynllun Gweithredu Sbwriel Môr cyntaf Cymru. Crëwyd y Cynllun Gweithredu gydag atal, cydweithredu ac atebion hirdymor yn egwyddorion craidd iddo. O ran bylchau mewn gwybodaeth, aethom ati i gomisiynu Cadwch Gymru'n Daclus i fynd i'r afael â phrosiect ymchwil a oedd â'r nod o ychwanegu at ein sylfaen tystiolaeth mewn perthynas â sbwriel môr. Bydd y gwaith ymchwil hwn yn ategu'r modd y rhoddir y Cynllun Gweithredu Sbwriel Môr ar waith.

Mae Strategaeth Tystiolaeth Forol Cymru yn nodi bod sbwriel môr yn un o blith llawer o flaenoriaethau tystiolaeth ar gyfer amgylchedd morol. Ar ôl iddi gael ei chyhoeddi, bydd y strategaeth yn ceisio annog a chasglu gwybodaeth ar gyfer gwella ein dealltwriaeth o ffynonellau a lledaeniad sbwriel môr yn nyfroedd Cymru er mwyn cyfarwyddo mesurau a pholisïau yn y dyfodol. I ategu'r gwaith hwn, trwy gyflawni Strategaeth Forol y DU mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda gweinyddiaethau eraill y DU ac OSPAR i ddatblygu dangosydd newydd i fonitro microblastigau mewn gwaddodion morol. Bydd y dangosydd newydd hwn yn gwella ein dealltwriaeth o'r niwed posibl y gall microblastigau fod yn ei wneud i'r amgylchedd morol, ac fe allai gyfarwyddo mesurau yn y dyfodol ar gyfer ymdrin â hyn.

Fodd bynnag, sylweddolwn fod angen gwneud mwy o waith ymchwil i weld beth yw effaith nanoblastigau a microblastigau yn nyfroedd Cymru.

Goblygiadau Ariannol – dim ond pan fydd gennym well syniad ynghylch elfennau tebygol prosiect ymchwil newydd arfaethedig y gellir pennu'r goblygiadau ariannol o dderbyn yr argymhelliad hwn.

Argymhelliad 2: Dylai Llywodraeth Cymru archwilio sut y gellir defnyddio dull Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr yn y diwydiant dillad, gyda'r nod penodol o leihau lefel y microffibrau a ryddheir wrth olchi. Dylai ymgymryd â'r gwaith archwilio hwn ac adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn o fewn y chwe mis nesaf, gan nodi ei barn gychwynnol ar y cynnig hwn.

Derbyn

Byddwn yn gweithio gyda Llywodraeth y DU a'r Gweinyddiaethau Datganoledig i archwilio ffyrdd o leihau lefel y microffibrau a ryddheir o ddillad wrth eu golchi. Efallai fod gan dull Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr mewn perthynas â thecstilau y potensial i sbarduno dull mwy cylchol yn y diwydiant dillad o ran ailddefnyddio ac ailgylchu ac annog arloesi, fel atebion newydd i leihau faint o ficroffibrau a gaiff eu rhyddhau. Fel y nodir yn yr ymateb diweddar i'r ymgynghoriad ar Gyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr dros ddeunydd pecynnu, y ffordd orau o gyflwyno dull o'r fath ar lefel y DU yw sicrhau cysondeb ac eglurder i fusnesau a defnyddwyr.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 3: Dylai Llywodraeth Cymru ystyried a ellir cyflwyno deddfwriaeth i gyfyngu mynediad at rai cynhyrchion sy'n cyfrannu at llygredd microblastigau drwy'r llwybrau trin dŵr gwastraff, megis cadachau gwlyb nad ydynt yn fiogdiraddiadwy. Dylai ymgymryd â'r gwaith archwilio hwn ac adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn o fewn y chwe mis nesaf, gan nodi ei barn gychwynol ar y cynnig hwn.

Derbyn

Rydym yn gweithio gyda Llywodraeth y DU a Gweinyddiaethau Datganoledig eraill i geisio diwallu gofynion Cyfarwyddeb Plastigau Untro'r Undeb Ewropeaidd, sy'n cynnwys cynllun Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr ar gyfer rhai eitemau plastig untro, yn cynnwys cadachau gwlyb. Caiff eitemau eraill y mae angen gweithredu arnynt dan y Gyfarwyddeb Plastigau Untro eu rhestru dan Argymhelliad 8 isod.

Rydym hefyd yn cefnogi rhaglen ddraenio'r 21ain ganrif a gaiff ei harwain gan Dŵr Cymru Welsh Water ar ran sector dŵr y DU. Mae rhaglen ddraenio'r 21ain ganrif yn cynnwys annog cwsmeriaid i beidio â rhoi cynhyrchion sy'n cynnwys plastigau, fel cadachau gwlyb, i lawr y toiled, gan eu bod yn blocio carthffosydd, ac mae'n ymgyrchu i gael labeli clir ar gadachau gwlyb yn rhybuddio nad ydynt yn addas i'w fflysio, er mwyn helpu cwsmeriaid i ddeall na ddylid eu rhoi i lawr y toiled. Rydym hefyd yn cefnogi ymgyrch 'Stop Cyn Creu Bloc' Dŵr Cymru Welsh Water, sy'n rhoi gwybod i gwsmeriaid beth yw'r costau a'r llygredd a achosir trwy roi cadachau gwlyb a chynhyrchion eraill sy'n cynnwys plastigau i lawr y toiled.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 4: Roeddem yn bryderus o glywed am y materion yn ymwneud â defnyddio mewnlennwadau teiars ar gaeau chwaraeon a mannau chwarae. Dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu rhagor o waith ymchwil yn y maes hwn a dylai ystyried sut y gall gynorthwyo awdurdodau lleol i fynd i'r afael ag effeithiau negyddol defnyddio mewnlennwadau teiars.

Derbyn

Wrth symud tuag at economi gylchol, mae sicrhau bod modd defnyddio cynhyrchion cyhyd ag y bo modd, a dod o hyd i ffyrdd o annog eu hailddefnyddio ar ôl iddynt gyrraedd diwedd eu hoes, yn hollbwysig. Felly, rydym yn croesawu'r ffaith fod y Pwyllgor yn ystyried materion yn ymwneud â llygredd sy'n deillio o ddefnyddio teiars a'r modd y rheolir gwastraff teiars ar ôl iddynt gyrraedd diwedd eu hoes.

O ran defnyddio mewnlennwadau teiars ar gaeau chwaraeon, ceir Protocol Ansawdd yn ymwneud â defnyddio Deunyddiau Rwber sy'n Deillio o Deiars. Pan fydd deunyddiau rwber sy'n deillio o deiars yn cael eu defnyddio'n rhydd wrth ymyl derbynyddion dŵr (yn cynnwys afonydd, nentydd, llynnoedd, pyllau a dŵr daear), yna dylid cadw at y canllawiau a nodir yn Atodiad D y Protocol Ansawdd. Os oes posibilrwydd fod mewnlennwadau teiars ar gaeau chwaraeon a mannau chwarae yn llygru cwrs dŵr, mae Rheoliadau Trwyddedu Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) 2010 yn nodi y gellir erlyn unrhyw berson sy'n achosi neu'n caniatáu'n fwriadol weithgaredd gollwng i ddŵr neu weithgaredd dŵr daear. Mae gweithgareddau gollwng i ddŵr yn cynnwys gollwng deunyddiau gwenwynig, niweidiol neu lygrol, neu ddeunyddiau gwastraff solet, i ddyfroedd arfordirol a dyfroedd croyw mewndirol ac i ddyfroedd tiriogaethol perthnasol. Os amheuir o gwbl fod y rheoliadau hyn wedi'u torri, dylid rhoi gwybod i Cyfoeth Naturiol Cymru.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 5: Dylai Llywodraeth Cymru archwilio dulliau o leihau faint o offer pysgota a gaiff eu taflu i'r môr ac annog adfer offer pysgota coll, gan gynnwys mesurau codi ymwybyddiaeth a'r defnydd o geodagiau a thechnoleg sonar ar gyfer olrhain offer. Dylai Llywodraeth Cymru hefyd ystyried y posibilrwydd o gynnwys offer pysgota mewn Cynllun Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr yn y dyfodol.

Derbyn

Os caiff offer pysgota eu colli yn y môr, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y gallai hynny arwain at effeithio ar yr amgylchedd morol. Oherwydd natur agored ein cefnforoedd a'n moroedd ac amodau hydroddynamig naturiol (cerhyntau), caiff offer coll eu hystyried fel mater byd-eang a rhaid inni gynyddu ein sylfaen tystiolaeth er mwyn deall ffynhonnell yr offer coll. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i weithio gyda'r diwydiant pysgota i ymdrin â'r mater.

Yn ogystal â gweithio gyda'r diwydiant pysgota, ym mis Mai 2019 daeth y Gyfarwydddeb Plastigau Untro i rym. Mae'r Gyfarwydddeb hon yn cynnwys nifer o ofynion, gan gynnwys yr angen i gyflwyno cynllun Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr. Caiff y cynllun hwn ei anelu at gynhyrchwyr, a bydd offer sy'n cynnwys plastigau'n cael eu hystyried ar gyfer y cynllun. Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda gweinyddiaethau eraill y DU i roi'r Gyfarwydddeb a'r cynllun Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr ar waith ac archwilio atebion ar gyfer ymdrin ag offer pysgota sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 6: Dylai Llywodraeth Cymru baratoi a chyhoeddi strategaeth deng mlynedd, gynhwysfawr ac uchelgeisiol gyda'r nod o leihau llygredd plastig. Dylid datblygu'r strategaeth gyda'r rhanddeiliaid a dylai gynnwys targedau a cherrig milltir. Rhaid iddi wneud cysylltiadau clir â meysydd polisi eraill, fel rheoli gwastraff a chaffael "gwyrd".

Derbyn

Ein nod yw symud tuag at economi gylchol yng Nghymru, lle y gellir osgoi llygredd plastig a phob math arall o wastraff a lle y byddwn yn parhau i ddefnyddio adnoddau cyhyd ag y bo modd. Mae hyn yn rhan allweddol o'r camau y mae angen eu cymryd mewn perthynas â newid hinsawdd a bydd hefyd yn esgor ar gyfleoedd economaidd sylweddol wrth bontio i economi carbon isel.

Fel Llywodraeth, cytunwn fod yr her sydd ynghlwm wrth llygredd plastig yn rhan hanfodol o'n hymdrechion ac y bydd angen dull cynhwysfawr ac uchelgeisiol o ymdrin â hyn. Fodd bynnag, fe all y materion sy'n gysylltiedig â llygredd plastig fod yn berthnasol i ddeunyddiau eraill, gan fod defnyddio eitem unwaith yn unig neu beidio â chael gwared â deunyddiau'n briodol, yn y bôn, yn arwain at llygredd amgylcheddol ac yn gwastraffu adnoddau gwerthfawr. Felly, bydd yn rhaid i ddull strategol nid yn unig ymdrin â'r mater hwn o safbwynt plastigau, ond hefyd o safbwynt deunyddiau eraill, gan gydnabod bod ein ffordd o ddefnyddio eitemau unwaith yn rhan greiddiol o'r broblem.

Wrth ddiwygio ein Strategaeth Dim Gwastraff, ein nod felly yw nid yn unig ymdrin â llygredd plastig, ond hefyd edrych ar ffrydiau gwastraff eraill. Wrth wneud hynny, cytunwn fod yn rhaid cael cysylltiadau clir â meysydd polisi ar draws y llywodraeth, yn cynnwys caffael.

Bydd y strategaeth yn adeiladu ar y mesurau sydd eisoes wedi'u cyflwyno i daclo gwastraff plastig, fel gwelliannau i ailgylchu sy'n cynnwys casglu plastigau o aelwydydd ac annog dewisiadau eraill sy'n osgoi defnyddio plastig fel Cenedl Ail-lenwi ac ymgorffori camau fel y gwaharddiad arfaethedig ar rai cynhyrchion plastig untro.

Ymhellach, rydym yn datblygu rhaglen waith a fydd yn arwain at ddull mwy cyfannol o daclo sbwriela ar draws Cymru, ni waeth be fo'r deunydd, trwy gyfrwng Cynllun Atal Sbwriel newydd ar gyfer Cymru. Er mwyn helpu i ddatblygu a chyflwyno hyn, mae Grŵp Cynghori newydd, lle y gwneir defnydd o arbenigedd a gwybodaeth amrywiaeth eang o randdeiliaid, hefyd wedi'i sefydlu. Bydd y Dirprwy Weinidog Tai a Llywodraeth Leol yn cyhoeddi datganiad yn amlinellu nodau a dyheadau cyffredinol y Cynllun Atal Sbwriel erbyn diwedd 2019.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 7: Rhaid i'r strategaeth arfaethedig sicrhau bod polisiau i leihau llygredd plastig yn blaenoriaethu lleihau, yna ailddefnyddio, gydag ailgylchu fel y dewis olaf os na ellir cyflawni'r rhain.

Derbyn

Mae'r hierarchaeth gwastraff yn sail i'n '*Strategaeth Tuag at Ddyfodol Diwastraff*' a gyhoeddwyd yn 2010, a bydd yn parhau i fod yn ganolog i'n nodau wrth symud tuag at economi gylchol yng Nghymru. Mae gan Lywodraeth Cymru ddyletswydd gyfreithiol dan Gyfarwyddeb Fframwaith Gwastraff yr UE (Cyfarwyddeb 2008/98/EC) i roi'r hierarchaeth gwastraff ar waith. Fodd bynnag, wrth bontio i gymdeithas dim gwastraff, carbon isel mae'n hanfodol inni ymdrin ag unrhyw wastraff anailgylchadwy, untro mor effeithlon ag y bo modd, gan gymryd camau i leihau'r defnydd ohono yn ogystal.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 8: Dylai Llywodraeth Cymru archwilio'r posibilrwydd o gyflwyno deddfwriaeth yng Nghymru i leihau llygredd a gwastraff plastig, yn seiliedig ar y model ar gyfer lleihau allyriadau yn Neddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn o fewn chwe mis i gyhoeddi'r adroddiad hwn.

Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i roi amrywiaeth o fesurau deddfwriaethol ar waith er mwyn helpu i leihau, gwahardd neu gyfyngu ar werthiant nifer o eitemau plastig untro a gaiff eu taflu'n gyffredin i'r sbwriel, yn cynnwys ffyn cotwm, cwpanau ar gyfer diodydd a gwellt plastig. Ymhellach, rydym yn gweithio gyda Llywodraeth y DU a Gweinyddiaethau Datganoledig eraill i helpu i gyflawni gofynion Cyfarwyddeb Plastigau Untro'r Undeb Ewropeaidd, yn cynnwys:

- Cyflwyno cynllun Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr ar gyfer rhai cynwysyddion bwyd plastig untro, pcedi a phapurau lapio, cynwysyddion diodydd, bagiau plastig ysgafn, cadachau gwlyb, balŵns a chynhyrchion tybaco â hidlyddion;
- Sicrhau bod cynwysyddion diodydd plastig untro sy'n gallu dal hyd at dri litr yn cael eu cynllunio mewn modd a fydd yn sicrhau bod eu caeadau a'u capiau'n aros yn sownd yn y cynwysyddion; a

- Gwneud yn siŵr fod deunyddiau pecynnu cynhyrchion hylendid menywod, cadachau gwlyb, hidlyddion tybaco a chwpanau ar gyfer diodydd â gwybodaeth arnynt yn nodi eu bod yn cynnwys plastigau ac yn nodi'r dewisiadau priodol ar gyfer rheoli gwastraff.

Ar gyfer yr allyriadau nwyon tŷ gwydr sy'n gysylltiedig â phlastig, mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn nodi gofynion fframwaith lleihau allyriadau ar gyfer yr holl allyriadau a gynhyrchir yng Nghymru, yn cynnwys rhai sy'n gysylltiedig â gweithgynhyrchu, defnyddio a gwaredu plastig ac achosion yn ymwneud â phlastig sy'n deillio o danwydd ffosil. Mae'r Ddeddf hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru adrodd ar yr allyriadau y gellir eu priodoli'n rhesymol i ddefnyddio nwyddau a gwasanaethau yng Nghymru.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 9: Ni waeth beth yw canlyniadau'r ymgynghoriad ar y cyd â DEFRA ac unrhyw benderfyniadau dilynol gan Lywodraeth y DU, dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno cynllun cynhwysfawr ar gyfer Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr yng Nghymru. Dylai Llywodraeth Cymru, fel man cychwyn, ddefnyddio'r adroddiad a gomisiynwyd gan Eunomia.

Derbyn mewn egwyddor

Cafodd yr ymgynghoriad a roddwyd ar waith gennym ar y cyd â Llywodraethau eraill yn y DU ynghylch cyflwyno Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr gefnogaeth eang. Fel Llywodraeth, rydym yn parhau i fod yn hollol ymrwymedig i'r dull, yn dilyn gwaith ymchwil y gwnaethom ei gomisiynu yn 2017 gan Eunomia. Bydd Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr yn helpu i gymell lleihad yn y defnydd a wneir o deunyddiau pecynnu yn ogystal â chymell gwell defnydd o adnoddau – mae'r ddwy elfen hyn yn hanfodol wrth inni symud tuag at economi fwy cylchog ac yn bwysig o ran y camau a gymerwn mewn perthynas â newid hinsawdd.

Mae'r system bresennol sy'n ymwneud â chyfrifoldeb cynhyrchwyr pecynnu ar waith ledled y DU a dengys yr ymatebion i'r ymgynghoriad gefnogaeth eang i hyn barhau, gan y byddai hynny'n gliriach ac yn fwy cyson i ddefnyddwyr a busnesau fel ei gilydd. Felly, rydym yn gweithio gyda gweinyddiaethau eraill y DU i'r perwyl hwnnw. Fodd bynnag, pe bai bwriadau polisi presennol y gwledydd unigol yn newid cyn i'r system gael ei rhoi ar waith, byddwn yn ystyried y camau y gellir eu cymryd yng Nghymru.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 10: Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno Cynllun Dychwelyd Ernes sy'n berthnasol i'r amrywiaeth ehangaf o gynwysyddion, fel na roddir unrhyw gyfyngiadau ar faint y cynwysyddion sy'n gymwys ar gyfer y cynllun. Os bydd Llywodraeth y DU yn penderfynu cyflwyno cynllun sydd â chwmpas llai, dylai Llywodraeth Cymru ymgynghori ar gynllun penodol i Gymru, gyda Chynllun Dychwelyd Ernes sydd â'r cwmpas ehangaf fel yr opsiwn a ffefrir ac a argymhellir.

Derbyn mewn egwyddor

Dangosodd canlyniad ein hymgynghoriad diweddar a gynhaliwyd ar y cyd ynghylch cynigion ar gyfer Cynllun Dychwelyd Ernes yn ymwneud â chynwysyddion diodydd fod yna gefnogaeth eang dros gyflwyno cynllun o'r fath. Wrth fwrw ymlaen â hyn, byddwn yn gweithio i sicrhau bod y dull ariannol yn iawn i Gymru, gan gydnabod ein bod yn cychwyn o linell sylfaen wahanol, er mwyn i'r Cynllun Dychwelyd Ernes adeiladu ar y cynnydd sylweddol yr ydym wedi'i wneud gydag ailgylchu hyd yn hyn.

Ni fyddai'n briodol ymrwymo i gwmpas terfynol Cynllun Dychwelyd Ernes cyn cynnal dadansoddiad manylach i ategu datblygiad y cynllun, ond rydym wedi nodi'r opsiwn a ffeirir gan y Pwyllgor. O safbwynt datblygu Cynllun Dychwelyd Ernes yn llwyddiannus yng Nghymru, rydym yn awyddus i sicrhau y bydd yn ategu ein seilwaith presennol o ran casglu ac ailgylchu – seilwaith sydd wedi galluogi Cymru i ddod yn arweinydd byd-eang pan ddaw hi'n fater o ailgylchu gwastraff y cartref.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 11: Rydym yn croesawu'r cyllid sydd ar gael ar gyfer y Gronfa Economi Gylchol. Dylai Llywodraeth Cymru egluro sut y caiff y gronfa ei monitro; sut y bydd yn asesu effaith ac effeithiolrwydd y gronfa; a sut y bydd yn asesu a yw'r gronfa wedi darparu gwerth am arian.

Derbyn

Caiff y Gronfa ei rheoli a'i monitro gan Raglen Weithredu'r Cynllun Gwastraff ac Adnoddau yng Nghymru (WRAP Cymru), sydd â phrofiad helaeth o gyflawni cynlluniau o'r fath ar draws y DU. O ran rheoli'r gronfa, ceir darpariaeth ar gyfer swyddog grantiau llawn amser, cyfarfodydd rheolaidd ar gyfer y panel ac asesiadau ariannol ar ymgeiswyr. Er mwyn sicrhau diwydrwydd dyladwy a bodloni'r gofynion dan Eithriadau Bloc Cymorth Gwladwriaethol, mae contractwyr allanol wedi'u caffael er mwyn cynnal asesiadau technegol, amgylcheddol ac ariannol annibynnol a darparu gwasanaethau monitro prosiectau. Bydd panel, sy'n cynnwys cynrychiolydd o Lywodraeth Cymru ac asesydd annibynnol a chanddo gefndir ariannol a diwydiannol, yn asesu ceisiadau ar sail meini prawf asesu.

Bydd prosiectau'n cael eu cymharu yn erbyn ei gilydd (ac yn erbyn gwaddol cenedlaethol o brosiectau tebyg), er mwyn sicrhau y bydd cymorth yn cael ei roi i'r buddsoddiadau cyfalaf mwyaf cost-effeithiol, cadarn a chyflawnadwy. Defnyddir proses gystadleuol i asesu'r holl ymgeiswyr a dyfarnu cyllid. Caiff y meini prawf gwerthuso canlynol eu defnyddio:

- Gwerth am arian o ran y tunelledd o wastraff ychwanegol a aildefnyddir neu a ailgylchir o ganlyniad uniongyrchol i'r cymorth grant y gofynnir amdano;
- Cadernid ariannol y cynnig;
- Ansawdd y trefniadau ar gyfer marchnata a defnyddio cynhyrchion y cyfleuster;
- Ansawdd a chynllun y cyfleuster;
- Ansawdd y trefniadau ar gyfer cyrchu'r deunyddiau mewnbwn;
- Hyfywedd ariannol y prosiect / yr angen am gyllid grant wedi'i ddangos yn glir;
- Gallu'r ymgeisydd i gyflawni'r prosiect;
- Ymrwymiad amgylcheddol corfforaethol ac effaith amgylcheddol gyffredinol y cyfleuster newydd;
- Ymrwymiad corfforaethol i lechyd a Diogelwch.

Ymhellach, gofynnir i'r holl ymgeiswyr ddangos y bydd modd lleihau neu osgoi gwastraff (ychwanegol) ac allyriadau cyferth â CO₂ o ganlyniad i'r ymyriad, a gofynnir iddynt gyflwyno amcangyfrifon yn ymwneud â'r swyddi a gaiff eu creu a'r cynnydd mewn trosiant.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.

Argymhelliad 12: Dylai Llywodraeth Cymru nodi'r camau y mae'n eu cymryd i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd mewn perthynas â llygredd plastig. Dylai mesurau i godi

ymwybyddiaeth y cyhoedd fod yn rhan ganolog o unrhyw strategaeth yn y dyfodol i leihau llygredd plastig.

Derbyn

Mae codi ymwybyddiaeth a newid ymddygiad wedi bod yn hollbwysig i lwyddiant Cymru o ran cyrraedd cyfraddau ailgylchu uchel hyd yn hyn. Yn ogystal, trwy raglenni fel Eco Ysgolion, ceir llawer iawn o weithgarwch ar draws Cymru sy'n anelu at godi ymwybyddiaeth a thaclo'r problemau sy'n gysylltiedig â llygredd plastig. Wrth symud ymlaen, rydym yn datblygu dewisiadau i gynorthwyo newid mewn ymddygiad, er enghraifft trwy dynnu sylw at bresenoldeb plastig mewn cynhyrchion arbennig, argaeledd dewisiadau amgen a'r effaith a gaiff sbwriela a dulliau amhriodol eraill o gael gwared â sbwriel. Mae hyn yn cynnwys cynorthwyo ymgyrchoedd a rhaglenni sbwriel ehangach a roddir ar waith gan Awdurdodau Lleol a sefydliadau'r Trydydd Sector, fel Cadwch Gymru'n Daclus. Bydd negeseuon yn ymwneud ag atal ac annog newidiadau cadarnhaol mewn ymddygiad yn ganolog i'r gwaith hwn.

Goblygiadau Ariannol – Bydd cyllidebau presennol yn talu costau'r gwaith hwn.